

Віктор Гіржов

Москва (Російська Федерація)

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНЦІВ РОСІЇ – НАЙБІЛЬШОЇ ДІАСПОРИ В СВІТІ

Українців у Росії (за переписом 2010 р.) нараховується *1 млн 930 тис.*, а було *2 млн. 940 тис.* (за переписом 2002 р.) Тобто, це громадяни Російської Федерації, які свідомо ідентифікують себе як етнічні українці. Насправді, їх у рази більше. Вони – третя за чисельністю етнічна група (після росіян і татар), і другий за чисельністю етнос, що не має своєї власної території в РФ. Зменшення упродовж восьми років на мільйон кількісного складу українців свідчить про незворотний процес асиміляції, руйнацію української діаспори в Російській Федерації.

Нинішню ситуацію в українському русі Росії можна сміливо назвати кризовою. Причин, що призвели до цього, кілька. *Перша:* традиційне ставлення російської влади до українського питання – все залишається як і сто, і двісті років тому. *Друга:* складні українсько-російські міждержавні відносини і як наслідок – військова агресія Росії проти України. *Третя:* ментальна неоднорідність українців Росії та існуючих тут організацій. *Четверта:* недостатня підтримка Українською державою громадських об'єднань українців РФ у відстоюванні ними інтересів, спрямованих на збереження національної ідентичності, чого вимагає Конституція держави.

Як підсумок – ліквідація Верховним судом РФ обох загально-російських організацій: Об'єднання українців Росії та Федеральної національно-культурної автономії українців Росії і створення замість останньої – псевдоукраїнської автономії, очільник якої, відвертий українофоб, представляє двомільйонну українську громаду РФ у Раді з міжнародних відносин при президентові Росії. Натомість, створеному в травні 2012 року замість Об'єднання

українців Росії Українському Конгресу Росії (УКР), Мін'юст вже двічі відмовив у реєстрації.

«Зачистка» українського руху в РФ на цьому не завершилася: нещодавно російська влада внесла до так званого *«патріотичного стоп-листа небажаних організацій»* (іноземних агентів!) обидві діаспорні надбудови: Світовий Конгрес Українців (СКУ) та Українську Всесвітню Координаційну Раду (УВКР). Це поставило під загрозу діяльність п'яти регіональних громадських організацій Росії, які три роки тому були прийняті до складу СКУ.

Сьогодні в Росії немає жодної загальноросійської газети для українців, відсутні радіо- і телевізійні передачі, а діаспорні ЗМІ не мають надійних джерел фінансування. Тут не існує жодної повноформатної української школи чи дошкільного дитячого закладу, а спроба створити в Москві бодай один український клас, натикається на всілякі бюрократичні перепони з боку російської влади.

Незважаючи на значні проблеми, українські громадські організації в регіонах, яких – від Камчатки до Калінінграда і від Норильська до Краснодару нараховується більше ста, проводять досить активну культурно-просвітницьку роботу, спрямовану на збереження й розвиток народних традицій, культури, мови тощо.

Велике занепокоєння в українській громаді Москви (а в столичному мегаполісі мешкають 254 000 етнічних українців) викликає історія навколо Бібліотеки української літератури. Директор єдиної такого роду книгозбірні в РФ майже рік перебуває під слідством – їй інкримінують «розпалювання міжнаціональної ворожечі» та «розтрату», а саму установу, створену силами українців Москви розформовують, а фонди передають до Бібліотеки іноземної літератури.

Слід відзначити незадовільний стан із питанням свободи совісті для українців Росії, які тяжіють до українських церков. Як повідомив щойно митрополит Адріан (Старина), російський суд ухвалив рішення про знесення 3 жовтня ц.р. нового Свято-Троїцького храму у м. Ногінську – єдиного в Росії, що належить УПЦ (КП) та створеного силами громади на базі старої військової казарми.

Українці на місцях залякані, дезорієнтовані, адже на них здійснюється відвертий чи прихований тиск з боку влади, спецслужб, згубно діє й загальна атмосфера ксенофобії, антиукраїнської істерії в російському суспільстві.

Що робити у цій ситуації, тобто, виходячи із вищесказаного? Перш за все, слід наповнити реальним змістом *Програму співпраці* Уряду України із закордонними українцями та більш активно порушувати перед світовим співтовариством питання кричущого порушення в Росії прав етнічних українців. Необхідно добитися ефективної співпраці за формулою: «*Україна допомагає діаспорі, діаспора підтримує Україну*».